

COAC

arquitectes.cat

Publicat a COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA (<http://arquitectes.eu>)

Inici > Revista de corresponsals: A Casa da Arquitectura - Centre d'Arquitectura Portuguesa

Casa da
Arquitect

Vista do exterior da Casa da Arquitectura ©Ivo Tavares StudioCA

L'afirmació de la cultura arquitectònica internacional

A partir dels anys 60 es va començar a desenvolupar una atenció especial cap al disseny arquitectònic, consolidant una aproximació a la recerca historiogràfica atenta a investigar les fonts primàries de l'arquitectura. La salvaguarda del document original esdevé una necessitat primordial davant una crisi d'eines més orientades a una interpretació ideològica o a l'impressionisme historiogràfic, especialment per a l'arquitectura del segle XX, cal una atenció específica.

D'aquesta manera, creix l'interès pel disseny de l'autor, que alimenta el naixement d'un mercat concret i de galeries concretes dedicades a l'exposició. D'altra banda, la cultura arquitectònica indaga en el dibuix com a lloc de reflexió i investigació teòrica, emancipant-lo de la relació amb la pràctica constructiva i professional. El naixement de museus, arxius i centres especialitzats en conservació, estudi i coneixement dels arxius arquitectònics ve motivat pel nou i més gran interès pels documents originals.

A finals dels anys setanta, primer al nord d'Europa i Amèrica del Nord, després a tot el món, es van difondre nous centres dedicats exclusivament a aquestes activitats, com per exemple el CCA - Canadian Centre for Architecture a Montreal i el DAM - Deutsches Architektur Museu de Frankfurt, seguit el 1980 per l'IFA - Institut Français d'Architecture de París, el Getty Institute de Los Angeles (1984), el NAI - Institut d'Arquitectura dels Països Baixos a Rotterdam (1988), per anomenar-ne alguns.

La presència de múltiples centres i institucions amb finalitats diferents determina la necessitat de coordinar totes aquestes iniciatives i col·laborar en les activitats arxivístiques i museístiques, tenint també present la problemàtica específica relacionada amb els documents arquitectònics. En aquest context global, cada país i ciutat amb més presència de la cultura arquitectònica, seguint èpoques i mètodes diferents, ha iniciat aquest procés d'exploració en l'àmbit arquitectònic.

La Casa de la Arquitectura ? Centro Português de Arquitectura es va crear l'any 2007 dins de la primera casa d'Álvaro Siza, avui monument d'interès municipal, una obra gairebé desconeguda per a molts. Crec que en aquesta casa hi vivia la família Siza Vieira, que l'arquitecte Álvaro Siza, primer portuguès que va rebre el premi Pritzker l'any 1992, hi va passar la seva adolescència i joventut, i que avui és fruit de les seves intervencions, en particular en el 1960, explicat per decisió del municipi.

L'any 2012 va tenir l'oportunitat de presentar dins d'aquest centre dedicat a l'arquitectura una exposició titulada "A cidade dos mortos uma viagem no Cairo desconhecido" des d'aquell moment recordo el particular fervor de la directiva per explorar nous temes que s'estaven produint en la família, entorn dedicat a una gran qualitat professional. Un missatge una mica premonitori que després desembocaria en un ambiciós projecte de reforç d'aquesta institució.

Uns anys més tard, mentre estava a Porto per fer els meus estudis de doctorat, recordo haver

rebut la notícia de l'ampliació de la Casa da Arquitectura a un altre emplaçament d'un antic celler de la ciutat de Matosinhos. Vaig tenir l'oportunitat de conèixer directament al solar l'arquitecte responsable: Guillermo Machado Vaz, que em va fer un recorregut explicant l'ambiciós projecte, entenent que la Casa da Arquitectura estava experimentant una important transformació. Efectivament, la idea de l'antiga Casa Siza de Roberto Ivens semblava un record llunyà.

L'adaptació del Quarteirão da Real Vinícola, a Matosinhos, per acollir la Casa da Arquitectura arriba a plasmar l'ambició de la Casa da Arquitectura de ser el Centre portuguès d'Arquitectura. La Casa da Arquitectura va ser una idea, un projecte i una inversió realitzada íntegrament per l'Ajuntament de Matosinhos que, quan va començar, va costar uns 10 milions d'euros. Des d'aleshores, la Casa da Arquitectura ha continuat sent l'única institució del país per preservar, tractar, difondre i promoure la producció arquitectònica d'autors nacionals i Internacionals, associant el seu creixent arxiu documental a la vessant de programació cultural. La seva missió segueix tan vigent com sempre, donada la riquesa cultural que genera l'arquitectura portuguesa i l'enorme prestigi que gaudeixen els nostres arquitectes dins i fora del país, com a exemple dels Premis Pritzker atorgats a Eduardo Souto de Moura i Álvaro Siza.

La Casa da Arquitectura és l'única institució portuguesa, exclusivament d'arquitectura, que agrupa tres línies d'actuació: acollir i arxivar col·leccions arquitectòniques; tractament arxivístic d'aquestes col·leccions i la seva disponibilitat universal; i el foment del coneixement i el debat públic mitjançant exposicions, publicacions, esdeveniments i altres activitats destinades a descodificar l'arquitectura, fent-la accessible a tothom. Per a la Casa, és fonamental reforçar la importància de l'arquitectura com a element fonamental de la nostra matriu civilitzadora. Aquesta obra, que respon a la missió de la institució d'acostar l'arquitectura a tothom, es desplega a través d'una intensa programació -exposicions, conferències, debats, creus artístiques- i un treball sostingut de mediació ciutadana que duu a terme el Servei d'Educació.

Casa da Arquitectura és també l'entitat que organitza anualment la Jornada Oberta de Porto, en la qual participen quatre municipis -Porto, Vila Nova de Gaia, Matosinhos i Maia i ha creat el Centre d'Estudis i Documentació que permet als investigadors i arquitectes estudiar acadèmicament i tenir les col·leccions sota la cura de la casa.

Fins al tancament d'aquest article, l'Arxiu Casa da Arquitectura conté 14 fons i tres fons arquitectònics, amb més de 240 autors i donants implicats, uns 3.700 projectes i uns 135.000 documents analògics i 180.000 digitals.

La Casa da Arquitectura compta amb un model de finançament que combina el suport principal de l'Ajuntament de Matosinhos, entitat fundadora, amb l'aportació de diversos Mecenes. L'Estat dona suport a la Casa da Arquitectura mitjançant protocols plurianuals.

El lema de la Casa, que resumeix la seva gran missió, és acostar l'arquitectura a tothom. En aquest sentit, tota la programació de la Casa està orientada a fer accessibles els continguts a tots els públics. Juntament amb la reflexió crítica i disciplinària que recorre tot el programa, Casa da Arquitectura busca, en nom dels grans valors universals de sostenibilitat i igualtat, comunicar el poder transformador de l'arquitectura.

Per a aquest any, Casa da Arquitectura anticipa l'any de Paulo Mendes da Rocha (s'ha fet una donació de l'arxiu de l'arquitecte ^[1]) amb dues exposicions i un ampli programa paral·lel

per desenvolupar en diferents països al llarg de l'any, que representen un gran homenatge a la figura universal que és el premi Pritzker brasiler. Per al 2024, s'està preparant una exposició dedicada als 50 anys de l'arquitectura portuguesa en democràcia, en el marc de les commemoracions del 50è aniversari del 25 d'abril i de la Constitució.

Una institució en continu creixement cap a una realitat arquitectònica de l'humus fèril? dictada per l'Escola de Porto i convertint-se en un lloc de recerca que amb els anys ha aconseguit situar-se en el panorama internacional i els interessants projectes del qual continuarem seguint.

Alberto Collet, arquitecte. Corresponsal del COAC a Porto, Portugal. Abril 2023

[2]

Tornar

[3]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <http://arquitectes.eu/ca/mon/revista-de-corresponsals-casa-da-arquitectura-centre-darquitectura-portuguesa>

Links:

[1] <https://casadaarquitectura.pt/pt/noticias/acervo-de-paulo-mendes-da-rocha-na-casa-da-arquitectura-2020-09-10/>

[2] <http://arquitectes.eu/ca/printpdf/printpdf/29189>

[3] <http://arquitectes.eu/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>